

cil, hostem superat maximum: iratus etiam facinus consilium putat: si quis irascitur ab alio, pœnas à se exigit. *Ibidem.*

56. * Prohibenda est maxime ira in puniendo, nunquam enim qui iratus accedit ad pœnam, mediocritatem illam tenebit, quæ est inter nimium et parum: cavendum est igitur ne mane major sit pœna, quam culpa. *Cic. 1. Offic.*

57. * Semper ira procul absit, cum qua nihil recte, nihil considerate fieri potest, quæ enim cum aliqua perturbatione fiunt, ea ne constanter fieri possunt, nec ab iis qui absunt probari. *Ibidem.*

Vide etiam in tit. Consideratio, núm. 20. in tit. Convitium, núm. 6, 7, 9. in tit. Correctio, núm. 4, 25, 44, 57, 86. in tit. Crudelitas, núm. 3, 4, 5. in tit. Discordia, núm. 9. in tit. Jejunium, núm. 33. in tit. Malitia, núm. 12. in tit. Mansuetudo, núm. 7. in tit. Misericordia, núm. 3. in tit. Mors, núm. 3, 10. in tit. Odium, núm. 3, 4, 5, 6. in tit. Patientia, núm. 1, 2. in tit. Suspicio, núm. 5. in tit. Venia, núm. 9. 16. in tit. Vitium, núm. 3.

JACTANTIA.

1. Animadvertendum est, non solum rerum corporearum nitore atque pompa, sed etiam in ipsis sordibus lutosus esse posse jactantiam, et eo periculosiorem, quo sub specie servitutis Dei decipit. *Aug. de serm. Dom. in monte.*

2. Jactantia non est vitium laudis humanæ, sed vitium animæ perversæ amanti humanam laudem, spreto testimonio conscientie. *Aug. lib. 12 de civ. Dei.*

3. * Jactantia non tantum in pompa et nitore sed etiam in sordibus est. *Aug. lib. 2. de verb. Domin.*

4. Hostes ad rapinam provocat, qui suas eorum notitia divitias denudat. *Gr. mor.*

5. Si vis sublime ostendere virtutis, noli sapere sublime, et tunc illud, quod egeris, esse monstrabis excelsius. Noli te putare quicquam fecisse quum fe-

ceris, et plenissime cuncta fecisti. *Chrys. super Matth.*

6. Dum causa jactantiæ pauper pascitur, etiam ipsum misericordiæ opus in peccatum convertitur. *Isid. de sum. bon.*

7. Occulta, quod agis, in quantum vales: quod si ex toto non vales: sit in animo occultandi voluntas, et non erit de ostentatione ulla temeritas. *Isid. de conflictu vitiorum.*

8. * Mirabile jactantiæ genus, ut non possis putari finclus, nisi sceleratus appareas. *Bern. super Cant. serm. 1.*

9. Nihil est quod magis diminuat laudis præconium, quam suos assidue jactare successus, et singulis diebus anni vendere diem unum. Legitur de Mario, quod cum plurima fecisset egregie, una sui jactatione gloriam famæ perdidit, et quia sibi præsumpsit ascribere, quod ex ore alieno captare debuerat, publicæ commendationis vota demeruit. *Val. Max. lib. 2.*

Vide etiam in tit. Consideratio, núm. 8, 13, 14. in tit. Eleemosyna, núm. 1, 2. in tit. Gloria vana, núm. 8, 19, 22. in tit. Mors, núm. 29. in tit. Ornatus, núm. 2. in tit. Sapientia, núm. 28. in tit. Superbia, núm. 38, 40.

JEJUNIUM.

1. Jejunium magnum et generale est, abstinere ab iniquitatibus et illicitis voluptatibus sæculi, quod est perfectum jejunium. *Aug. super Joan.*

2. Jejunium purgat mentem, sublevat sensum, carnem spiritui subicit, cor facit contritum et humiliatum, concupiscentiæ nebulas dispergit, libidinum ardores extinguit, castitas vero lumen accendit. *Aug. in serm. de jejunio.*

3. Jejunium verbositatem non amat, divitiarum superfluitatem judicat: superbiam spernit: humilitatem commendat: præstat homini seipsum intelligere, quod est infirmum, et fragile. *Aug. ibid.*

4. * Jejunia et eleemosynæ orationem juvant. *Aug. epist. 421.*

5. * Jejunium humilitatis signum. *Idem epist. 176.*

6. Quamvis abstineat quis certis diebus, quamvis ciborum dulcia alimenta non sumat, non tamen illius fertur acceptam jejunium, qui non diebus xi, jejuna: pudet discere, senes et aniculæ quadragesimam faciunt: divites juvenesque non faciunt. *Ambr. in serm. quadragesim.*

7. Ille quadragesimam facit, qui jejunando et vigilando ascendit ad pascha: nam sicut reliquo anno jejunare præmium est, ita in quadragesima non jejunare, peccatum est. Illa enim voluntaria sunt jejunia, et ista necessaria: illa de arbitrio veniunt, ista de lege: ad illa invitamur, ad ista compellimur. *Amb. ibid.*

8. Qui constitutum numerum una die manducando præterit, non ut unius diei violator accusatur, sed ut totius quadragesimæ transgressor arguitur. *Ibidem.*

9. Jejunium mors culpæ, excidium delictorum, remedium salutis, radix gratiæ, fundamentum est castitatis: hoc gradu ad eum citius pervenitur: hoc gradu, antequam curru, Elias ascendit. *Ambr. de Elia et jejuni.*

10. Jejunii labor compensatur mentis placiditate, levatur usu, sustentatur otio, aut fallitur negotio. *Amb. de Offic.*

11. Non sanat oculum quod calcaneo adhibetur: jejunio passiones corporis, oratione pestes sanandæ sunt mentis. *Hier. super Marcum.*

12. Tantum tibi juniorum impone modum, quantum ferre potes. Sint tibi pura, simplicia, casta, moderata jejunia, et non superstitiosa. Quid prodest oleo non vesci, et molestias quasdam et difficultates ciborum quærere. *Hier. ad Nepotian.*

13. Sic debes jejunare, ut non palpites, et respirare vix possis, et comitum tuorum vel porteris vel traharis manibus, sed ut fracto corporis appetitu, nec in lectione, nec in psalmis, nec in vigiliis solito quid minus facias. *Hier. ad Demet. virginem.*

14. Jejunium non solum perfecta virtus, sed cæterarum virtutum fundamentum est, et sanctificatio et

pudicitia atque prudentia, sine qua nemo videbit Deum. *Ibidem.*

15. Ardentes diaboli sagittæ juniorum et vigiliarum frigore restringendæ sunt. *Ibidem.*

16. Sint moderata et sancta in omni mentis humilitate jejunia, quæ ita attenuent corpus, ut mentem elevent, ne res humilitatis gignat superbiam, et vitia de virtute nascentur. *Hier. ad Concell.*

17. Prudenter enim Deus vult sibi serviri, non ut nimietate debiles fiant, et post medicorum suffragia requirant: temperandum enim est, ut si fieri potest, cœptum obsequium gradatim provehatur, potius quam inconsiderantia minuatur. *Glos. Hier. super illud. 1. Tim. 5. Noli aquam bibere, etc.*

18. Sanctificate jejunium. Jejunium sanctificare est, adjunctis bonis aliis, dignam Deo carnis abstinentiam ostendere. *Greg. in past. ibid.*

19. Non Deo sed sibi jejuna, qui quæ ventri ad tempus subtrahit, non inopibus tribuit, sed ventri postmodum offerenda custodit. *Ibidem.*

20. Illud jejunium Deus approbat, ut hoc tibi subtrahis, alteri largiaris: ut unde tua caro affligitur, inde egentis proximi caro reparetur. *Greg. in hex.*

21. Bene jejuna, qui alimenta corporis, quæ sunt communia dona Conditoris, cum indigentibus percipit, et qui ea quæ sibi ad tempus subtrahit, nequaquam ventri offerenda custodit: sed pauperibus tribuit. *Greg. ibidem.*

22. Si sola gula peccavit, sola jejunet, et sufficit. Si vero peccaverunt et membra cætera, cur non jejunent et ipsa? Jejunet igitur oculus à curiosis aspectibus, et omni petulantia, ut bene humiliatus coercetur in penitentia, qui male liber vagabatur in culpa. Jejunet auris nequiter pruriens, à fabulis, et rumoribus, et quæcumque ociosa sunt, et ad salutem minime pertinentia. Jejunet lingua in detractione et murmuratione, ab inutilibus et variis atque scurrilibus verbis, interdum quoque ob gravitatem silentii, ab ipsis, quæ videri poterant necessaria. Jejunent ma-

nus ab ociosis signis, et ab operibus omnibus, quæcumque non sunt imperata, sed et multo magis anima ipsa jejundet à vitiiis et à propria voluntate sua. Etenim sine jejunio hoc, cætera à Domino reprobantur, sicut scriptum est: *Quia in diebus jejuniorum vestrorum voluntates vestrae inveniuntur. Ber. in ser. 58.*

23. Dignum reor aliquatenus exponere, quo fructu et quemadmodum oporteat jejunare. Primum quidem pro eo quod ab ipsis quoque licitis abstinemus, ea nobis, quæ prius commissimus, illicita condonantur. Quid est condonari commissa, nisi jejunio brevi jejunia redimi sempiterna? Gehennam enim meruimus, ubi nullus unquam cibus est, nulla consolatio, nullus terminus, ubi guttam aquæ dives postulat, et accipere non meretur. *Ibidem.*

24. Bonum et salutare jejunium, quo redimuntur æterna supplicia, dum remittuntur peccata. Non solum autem ablutio est peccatorum, sed etiam extirpatio vitiorum: non solum obtinet veniam, sed meretur gratiam: non solum delet peccata præterita, quæ commissimus, sed etiam repellit futura, quæ committere poteramus. *Ibidem.*

25. Jejunium orationem, devotionem et fiduciam donat: oratio virtutem impetrat jejunandi, et jejunium meretur gratiam orandi. Jejunium orationem roborat, oratio sanctificat jejunium et representat Domino. *Ibidem.*

26. Oratio justi, ut ait scriptura, penetrat cælos. Sint ergo jejunio nostro, ut facile cælos penetrent alæ duæ, orationis scilicet atque justitiæ. Non est magnum si jejunat cum Christo, qui sessurus est ad mensam patris cum Christo. *Ibidem.*

27. Qui peccat et jejunat, non ad gloriam Dei jejunat, nec se humiliat, sed suæ substantiæ parcit. *Chrys. super Matth.*

28. Non culpatur infirmus jejunium solvens, à quo cibos accipit pauper esuriens, nec escam sumendo pollutur, qui eleemosyna in percipiendo mundatur. *Leo papa de jejun. sept. mensis.*

29. Non in sola abstinentia cibi stat nostri summa jejunii: haud fructuose corpori esca subtrahitur, nisi mens ab iniquitate revocetur, et ab obrectationibus lingua cohibeatur. *Ibidem.*

30. Aliis diebus jujunare, aut remedium, aut præmium est, in quadragesima vero non jejunare, peccatum est. Alio tempore qui jejunat accipiet indulgentiam: in his diebus qui potest et non jejunat sentiet pœnam. *Cæsa. in admonitione secunda.*

31. Tale jejunium sine eleemosyna est, quale sine oleo lucerna. *Cæsarius ibid.*

32. Jejuniis sic est adhibenda temperies, ut corpus nostrum nec saturitas excitet, nec inedia immoderata debilitet. *Fulgentius ad Probl.*

33. Jejunium christiani, egentis debet esse refectio, jejunium pacem debet nutrire, non jurgia. Quale illud est autem, quod non vesceris carnibus, et de ore tuo, omni esca sordidius egreditur maledictum? Quale est illud quod sanctificatur venter jejunio, et pollutur lingua mendatio? *Max. in natali domini.*

34. Non tantum est jejunii lucrum quantum iræ dispendium, nec tantus fructus lectione capitur, quantum detrimentum contemptu fratris incurritur. *In collatione abbatis Moysi.*

35. Pulchre abbas Macarius cuidam percunctanti, cur fame ab hora tertia pulsaretur, qui in cænobio hebdomadis integris refectionem sæpè contemnens non sensisset esuriem, respondit: quia hic nullus est jejunii tui testis, qui te suis laudibus nutriat aut sustentet. Ibi autem digitus hominum et Xenodochiæ refectio saginabat. *In collatione Serapionis.*

36. Jejunium scimus esse Dei arcem, Christi castrum, murum spiritus sancti, vexillum fidei, castitatis signum, sanctitatis trophæum. *Pet. Rav. in quodam serm.*

37. Jejunium quamvis auferat vitiorum morbus, carnis amputet passiones, criminum causas propellat: tamen sine misericordiæ unguento, sine pietatis rivo, sine eleemosynæ sumptu, perfectam salutem mentibus

non reponit. Jejunium sanat vulnera peccatorum, sed cicatrices vulnerum sine misericordia non emendat. *Pet. Rav. ibid.*

Vide etiam in tit. Abstinencia, Caro, núm. 4. in tit. Discretio, núm. 13. 14. in tit. Oratio, núm. 18. 26. in tit. Satisfactio, núm. 4. in tit. Servitium, núm. 6. in tit. Christus, núm. 12.

JUDEX, SIVE JUDICIUM.

1. *Nolite judicare.* Hoc loco nihil aliud nobis præcipi existimo, nisi ut ea facta, quæ dubium est, quo animo fiant, in meliorem partem interpretemur. Quod enim scriptum est: *A fructibus eorum cognoscetis eos*, de manifestis dictum est, quæ non possunt bono modo fieri. Sunt quædam facta media, quæ ignoramus, quo animo fiant, quia in bono et malo fieri possunt, de quibus temerarium judicare, maxime ut condemnemus. *Aug. de ser. Dom. in monte super ill. Matth. Nolite judicare, et contra Manich. lib. 2.*

2. Duo sunt in quibus temerarium est judicium: cavere debemus, quam incertum est, quo animo quid factum sit, vel incertum est qualis futurus sit: qui nunc vel bonus vel malus apparet. *Ibidem.*

3. Ignorantia judicis, plerumque est calamitas innocentis. *Aug. de civit. Dei. lib. 29.*

4. De adventu sponsi clamor in media nocte fit, quia sic dies judicii subrepat, ut prævideri non valeat, quando venit. *Aug. hom. 12.*

5. Tunc manifestus veniet inter justos judicaturus juste, qui occulte venerat judicandus ab injustis injuste. *Aug. de civit. Dei.*

6. Ille judex nec gratia prævenitur, nec misericordia jam flectitur, nec pecunia corrumpitur, nec satisfactione, nec pœnitentia mitigabitur. Hic dum tempus habet, agat anima pro se, quamdiu locus est misericordiæ, quia ibi erit locus justitiæ. *Aug. lib. 5. de symbol.*

7. Hi terrenas causas examinent, qui exteriorum

rerum sapientiam perceperunt: qui autem spiritualibus donis dilati sunt, terrenis non debent negotiis implicari, ut dum non coguntur inferiora bona disponere, valeant bonis superioribus deservire. *August. super ill. ad Corin. 6. Seculariæ judicis.*

8. Mitigat judicem pudor reorum, excitat autem pertinacia denegantium. *Ambr. de Cain et Abel.*

9. *Feci judicium et justitiam*, in judicio non contempsi pauperem, non oppressi viduam, personam divitis non recepi, in omnibus operibus misericordiam reservavi. *Ambr. super Beati immaculata.*

10. Judicis non est, sine accusatore damnare: quia Dominus Judam, licet fuisset fur, cum non esset accusatus, minime abjecit. *Ambr. 1. ad Corin. 6. ad Dam.*

11. Alienum te á personis omnium redde in judicio, ac propter justitiam: in judicio pauperem defendas: nec propter gratiam diviti indecenter adsistas: aut, si non potes facere, cognitionem respue causarum. *Hier. in epist. ad Damas.*

12. Judicaturus Domino lugubrem mundum, immugiet, et tribus ad tribum pectora ferient. Potentissimi quondam reges nudo latere palpabunt, adducetur cum suis stultus Plato discipulis, tunc Aristotelis argumenta non proderunt, quando veniet ille filius pauperulæ quæstuariæ judicaturus fines terræ. *Hier. in epist. ad Heliod.*

13. Quoties diem illum considero, toto corpore contremisco: sive enim comedo, sive bibo, sive aliquid aliud facio, semper videtur illa tuba terribilis sonare in auribus meis: *Surgite mortui, venite ad judicium.* *Hier. super Matth.*

14. Debet quisquis proprias virtutes perpendere, et pro qualitate virium curam aliorum suscipere, ne dum delectatur, loco gloriæ, fiat subditis auctor ruinæ, et qui gravatur pondere suarum, velit fieri judex alienarum culparum. Durum enim est, ut qui nescit tenere moderamina vitæ suæ, judex fiat alienæ. *Greg. super ill. Eccle. 7. in glo. Noli quærere fieri judex, etc.*

15. Qui minoris meriti sunt in Ecclesia, et nullis magnorum virtutibus pollent, ipsi de terrenis negotiis judicent: quatenus per quos magna nequeunt, bona minora suppleantur, quos Apostolus contemplibiles nominat, et lamen sapientes vocat, quum dicit: Secularia judicia si habueritis, contemplibiles illos constituite ad judicandum. *Greg. moral. 49.*

16. Judicare dignè de subditis nequeunt, qui in subditorum causis sua vel odium vel gratiam sequuntur. *Greg. in moral.*

17. In extremo die judicii, cum apertis cœlis ministrantibus angelis, consedentibus Apostolis in sede majestatis suæ Christus apparebit, omnes hunc electi pariter et reprobi videbunt, ut et justi de munere retributionis sine fine gaudeant, et injusti de ultione supplicii in perpetuum gemant. *Greg. hom. 15.*

18. Præsens temporis ita agenda est lætitia, ut nunquam amaritudo sequentis judicii recedat à memoria. *Greg. hom. 32.*

19. Divina judicia dum nesciuntur, non audaci sermone discutienda sunt, sed formidoloso silentio veneranda. *Greg. in moral.*

20. Quid faciet virga deserti, ubi concutietur cedrus paradisi? Quid faciet agnus, ubi aries tremat? Si justus vix salvabitur, impius ubi apparebit? *Ibid.*

21. Sic Deus vias nostras considerat et gressus dinumerat: ut nec minimæ cogitationes ac verba minutissima, quæ apud nos vigerunt, ejus judicio indiscussa remaneant. *Greg. super ill. Math. Omnes capilli vestri.*

22. In majestate visuri sunt, quem in humilitate videre noluerunt, ut tanto districtius virtutem sentiant, qui cervicem cordis ad ejus præsentiam non inclinant. *Greg. super ill. Math. 44.*

23. * Noli quærere fieri judex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates. *In nubilius cali.*

24. * Judex peccatis veniam dare non potest, quia voluntati servit alienæ: Deus autem potest, quia est suæ dispensator, ac judex. *Greg. in hom. Lactant. in ira Dei.*

25. Quid faciet de injustis judiciis, qui ipsas quoque justitias judicabit, qui cuique merita recitabit? Veniet inquam, veniet Dominus judicii, ubi plus valent pura corda, quam astuta verba, conscientia bona, quam marsupia plena: ibi Judex non fallitur verbis, nec slectetur donis. *Bern. in quadam epist.*

26. Exurgente rege cœlesti judicare vivos et mortuos, virtutes angelicæ movebuntur, terribiles ministri terribilem dominum præcedentes. *Chrys. sup. illud Matt. 24. Et virtutes calororum.*

27. Patre familias moriente, domus turbatur, familia plangit, et nigris se vestimentis induit: sic humano genere, propter quod facta sunt, circa finem constituto, cœli ministeria lugent, et candore posito tenebris induentur. *Ibidem.*

28. Vere vox magna, vox tubæ terribilis cui omnia obediunt elementa, quæ petras scindit, inferos aperit, portas æreas frangit, vincula mortuorum dirumpit, et de profundo abyssi animas liberatas corporibus suis assignat. Hæc autem omnia citius consumit in opere, quam sagitta transit in aère, dicente Apostolo: In momento, in ictu oculi. *Primæ ad Cor. 15.*

29. Gravius lacerantur pauperes à pravis judiciis, quam à cruentissimis hostibus. Nullus enim prædo tam cupidus in alienis, quam judex iniquus in suis. *Isidor. de sum. bon. lib. 5.*

30. Sæpe judices pravi, cupiditatis causa, aut differunt, aut pervertunt judicium: non fiunt cepta partium negotia, quousque marsupia eorum qui causantur, exhauriant. *Ibidem.*

31. Quando enim judicant, non causam, sed dicta considerant: et sicut negligentes sunt in discussione causarum, sic in eorum damno solicii sunt. *Ibidem.*

32. Qui recte judicat, et præmium inde remunerationis expectat, fraudem in Deo perpetrat, quia justitiam, quam gratis impartiri debuit, acceptione pecuniæ vendit. *Ibidem.*

33. Quatuor modis judicium humanum pervertitur: timore, cupiditate, odio, amore. A dextris erunt

peccata accurentia, á sinistris infinita dæmonia, sub-
tus horrendum chaos inferni, desuper judex iratus,
foris mundus ardens, intus conscientia urens, ibi vix
justus salvabitur. Heu, miser peccator, sic deprehen-
sus quo fugies? latere erit impossibile, apparere in-
tolerabile. *Anselmus de similitudinib. mundi.*

34. Statera dolosa non tantum in mensuratione
pecuniæ, sed in judiciaria discretione tenetur. Qui
enim aliter causam pauperis, aliter potentis, aliter
sodalis, aliter audit ignoti, statera utique librat ini-
qua. Sed et iis, qui sua bene gesta meliora, quam
proximorum, et sua errata judicat leviora staterando,
nec non et ille, qui onera importabilia imponit in
humeros hominum, ipse autem digito suo non vult
tangere ea: etiam ille, qui bona in publico, et male
agit in occulto, pro iniquitate libræ dolosæ abomina-
bitur á Domino, et qui sinceriter agit in omnibus,
qui causam æqua lance discernit, is nimirum justi
judicis voluntati et actioni congruit. *Beda lib. 2. super
illud Pro. Statera dolosa, etc.*

35. Non silebo Zelantum mirabilem justitiæ ri-
gidum, qui cum civili Laclantium, cui præerat, le-
ge lata cavisset, ut qui adulterium commisisset exo-
cularetur, omni miseratione posthabita, deprehenso
in hoc crimine filio ejus adolescente præcepit, ut utro-
que lumine privaretur. Comque plebs civium sum-
mis precibus rogaret, indulta ob gratiam principi-
pis flagitii venia ad deliberandum paululum spatii
captans, sibi et filio unum oculum districtus judex
effodit, pium patrem, et severum judicem declaman-
do. Egil itaque censura mirabili, ut sibi et filio vi-
dendi usus superesset, et in ultionem flagitii duo
lumina, ut decreverat, cæcarentur. Ita debilitum sup-
plitii modum legi reddidit, ac mirabili temperamento
se inter misericordem patrem et justum legislatorem
partitur. *Val. lib. 8.*

36. Tamdiu judex dicitur, quamdiu et justus
putatur: quia nomen quod ab æquitate sumitur, per
superbiam non tenetur. *Cass. in epistol.*

37. Professionem constat esse justitiæ, legum pe-
ritos judices ordinare: quia non facile erroris vitio
sordescit, quem doctrina purgavit. *Ibidem.*

38. Non est hæsitationis metus, nihil adeo glo-
riose lucet in judice, sicut amare et exhibere jus-
titiæ, sine omni acceptione personæ. Teste enim
Cicerone proverbialiter dicitur: Exiit personam ju-
dicis, quisquis amicum induit. Æquitas, cui judex ob-
sequitur, sinistram odii vel amoris dextram nescit.
Nam talis debet esse juris minister, ut in ejus manu
nullius auctoritate personæ titubet, aut vacillet libra
justitiæ. *Pet. Rav. in quadam epist.*

39. Officium officialium est hodie jura confundere,
lites suscitare, transactiones rescindere, dilaciones in-
nectere, suppressere veritatem, fovere mendacium,
quæstum sequi, æquitatem vendere, inhiare actioni-
bus, versutias concinnare. *Pet. Bles.*

40. Proprium munus magistratus est, se intelligere
personam civitatis gerere, dignitatem et decus susti-
nere, leges servare, jura describere, et ea fidei suæ
commissa meminisse. *Tull. de offi.*

41. * Cum judici dicenda sententia est, meminert
se Deum habere testem, id est, mentem suam, qua
nihil homini dedit ipse Deus divinius. *Cic. 1. offic.*

42. * Est sapientia judicis in hoc, ut non solum
quid possit, sed etiam quid debeat ponderet, nec
quantum sibi permissum meminert, sed etiam qua-
tenus commissum sit. *Tull. pro Ravir.*

43. Boni judicis est dispensare non tantum quis
damnandus sit, sed quatenus ad pœnitendum properat,
cito qui judicat, faletur facinus is, qui judicium fu-
git. Grave judicium est, qui judicium non habet: in
judicando criminosa est celeritas. Judex damnatur, cum
nocens absolvitur. *Senec. in Proverb.*

44. Molestius est inter duos amicos quam inter
duos inimicos judicare. Judex enim bonus erit nemo,
nisi qui de se alterum judicare cognoverit. *Ibidem.*

Vide etiam in tit. Acceptio, num. 3, 7, 9, 10, 11,
13, 14. in tit. Advocati, num. 1, 14, 16, 17, 18, 21.

in tit. Antichristus, núm. 7, 8, 9. in tit. Confessio, núm. 26, 27. in tit. Excommunicatio, núm. 5. in tit. Excusatio, núm. 18. in tit. Justitia, núm. 2, 7, 15, 19, 23, 29, 31. in tit. Lex, núm. 3, 4. in tit. Misericordia, núm. 32. in tit. Mors, núm. 38. in tit. Munus, núm. 2, 6, 8, 9. in tit. Pœnitentia, núm. 19. in tit. Quærere, núm. 5. in tit. Regimen, núm. 5, 6. in tit. Resurrectio, núm. 10, 20. in tit. Simonia, núm. 9. in tit. Timor, núm. 13.

JURAMENTUM.

1. Ille qui exigit juramentum, multum interest, si nescit illum falsum juraturum, an scit. Si enim nescit, et ideo dicit jura mihi, ut fides ei fiat, non audeo dicere, non esse peccatum, tamen humana tentatio est. Si autem scit eum fecisse, novil fecisse, vidit fecisse, et cogit jurare, homicida est. *August. de ver. Ap. in glo. ad Rom. 1.*

2. Ecce dico charitati vestræ et qui per lapidem jurat, perjurus est. *Ibidem.*

3. Juravit David temere: sed non implevit jurationem, majore pietate. *Aug. in serm. de decoll. S. Joan. Bopt.*

4. Ille qui hominem provocat ad majorem jurationem, et scit eum falsum juraturum esse, vincit homicidam: quia homicida corpus occisurus est, ille animam, imo duas animas, et ejus quem jurare provocavit, et suam. *Ibidem.*

5. Homines falsum jurant, vel quum fallunt. Aut putat homo falsum esse, quod verum est, et temere jurat, aut scit vel putat verum esse, et tamen pro falso jurat, et nihilominus cum scelere jurat. *Aug. de ver. Apo.*

6. Dico vobis, non jurate omnino, ne scilicet jurando ad facilitatem jurandi veniatur: de facilitate ad consuetudinem, de consuetudine in perjurium decidatur. *Aug. in lib. cont. mend.*

7. Non penitus jurare prohibuit, sed occasionem

perjurii, quod perfectius est, evitare, docuit. *Greg. super illud Matth. Non perjur.*

8. Quacumque arte verborum quis juret, Deus tamen, qui conscientia testis est ita hoc accipit, sicut ille, qui juratur, intelligit. *Isid. de sum. bon. l. 1.*

9. Estimo quoniam non oportet, ut vir, qui secundum Evangelium vult vivere, adjuret alterum. Si enim jurare non licet, secundum evangelicum Christi mandatum, nolunt est, quod nec adjurare alterum licet. *Greg. super Matth.*

10. Nemo est, qui frequenter jurat, quin aliquando non perjuret, sicut qui consuevit multa loqui, aliquando loquitur importuna. *Chrys. super Matth. 5. Dico vobis non jurare.*

Vide etiam in tit. Mendacium, núm. 7. in tit. Promissio, núm. 1. in tit. Veritas, núm. 9.

JUSTUS ET JUSTITIA.

1. Hæc est perfecta justitia, qua potius potiora, et minus minora diligimus. *August. de vera relig.*

2. Nimia justitia incurrit peccatum: temperata justitia facit perfectos, salsitudinem correctionis amor Christi temperet, et dilectionem proximi sal justitiæ condial. *Ibidem.*

3. Amanda est justitia, et in hac amanda, gradus sunt proficientium, primus est, ut amor justitiæ non præponamus omnia quæ delectant. *August. de ver. Ap.*

4. Hoc certe alienum non est, quod jure possidetur: hoc autem jure, quod juste: et hoc juste, quod bene. Omne igitur, quod male possidetur, alienum est. Male autem possidet, qui male utitur. *August. ad Maced.*

5. Male se rectum putat, qui regulam summæ rectitudinis ignorat. *Ambr. de offic.*

6. Justitia magis aliis quam sibi prodest, et utilitates suas negligit, communia emolumenta præponens. *Ambr. lib. de parad.*

7. Justitia est, quæ nil alienum vendicat, quæ cui-libet dat, quod suum est, quæ negligit propriam utilitatem, ut servet communem æquitatem, et secundum ipsum prima justitia in Deum, secunda in patriam, tertia in parentes, quarta in omnes. *Ambr. 1. de offic.*

8. Regula justitiæ manifesta est, quod à vero non deceat declinare bonum virum, nec damno justo afficere quemquam, nec aliquid dolo annectere. *Ambr. de offic.*

9. Omnes virtutum species uno virtutum nomine continentur. *Hieron. ad Demetr.*

10. Homo Deo suppositus, justitiam percipit: comparatus amittit. Quia quisquis se auctori honorum comparat, bono se, quod acceperat, privat. *Ibidem.*

11. Sæpe ipsa nostra justitia ad examen divinæ justitiæ deducta injustitia est, et sordet in distinctione judicis, quod in estimatione fulget operantis. *Greg. lib. 5. moral.*

12. Humana justitia divinæ justitiæ comparata injustitia est, quod et lucerna in tenebris fulgere cernitur, sed in solis radiis posita tenebratur. *Ibidem.*

13. Sancti viri, quando cum personis minoribus contentionum negotia subeunt, dum gravare vel in minimis liment, ipsi contra justitiam gravari nequaquam refugiunt. *Ibidem.*

14. Sicut nonnunquam gravius est peccatum diligere, quam perpetrare: ita nequius est odisse justitiam, quam non fecisse. *Ibidem.*

15. Justum est homines propter justitiam diligere, non autem justitiam propter homines postponere. *Greg. in re.*

16. Quod peccatores voluptate æstimant, hoc justitiam proculdubio pœnam putant. Justus miranda agit, et opprobria recipit: ut qui exire se foras per laudes poluit, repulsis contumeliis ad semetipsum redit, et eo se robustius intus in Deo solidat, quo foris non invenit, ubi requiescat. *Greg. in mor.*

17. Bona vinea justitiam, imo bona vinea justus, cujus

vitis, cujus actio palmes, cujus vinum, testimonium conscientiæ, cujus lingua, torcular expressionis, et lachrymæ piæ contributorum unæ sunt amantium. *Bern. in serm.*

18. Nunquam justus arbitratur se comprehendisse, nunquam dicit, salis est: sed semper esurit, silitque justitiam: ita, ut si semper viveret, semper quantum in se est, justior esse contenderet. *Bern. in ep.*

19. Justitia est reddere unicuique quod suum est. Tribue ergo tribus, quæ sua sunt: superiori, æquali, inferiori. Redde reverentiam prælato et obedientiam, quorum altera cordis, altera corporis est: tribue æquali consilium, quo ignorantia erudiat, et auxilium, quo infirmitas juvetur: tribue subjecto custodiam, ut possit cavere peccatum, et disciplinam, ut quod minus cavet, minime maneat impunitum. *Ibidem.*

20. Rectus est ille, qui ad terrena non curvatur, qui ad cœlestia totus erigitur, qui divinæ voluntati, humiliter subjicitur, cujus medium non exiens ab extremis, paupertate et patientia regulatur. *Ibidem.*

21. Justitia est animi libertas, tribuens unicuique suam propriam dignitatem, majori reverentiam, pari concordiam, minori disciplinam, Deo obedientiam, sibi sanctimoniam, inimico patientiam, egeno operosam misericordiam. *Ans. in lib. cur Deus homo.*

22. Cur fere omnes conjugia Liæ abhorrent, et in amplexu Rachel tantum suspirant? Quia perfecta justitia jubet inimicos diligere, parentes, propriamque relinquere, illata mala patienter ferre, oblatam gloriam ubique declinare. Sed ab hujus mundi amatoribus quid stultius, quid laboriosius esse reputatur? hinc est, quod ab eis Lia, et lippa creditur, et laboriosa vocatur. *Ric. lib. de contemp.*

23. Justitia non novit patrem, non novit matrem, veritatem novit, personam non accipit, Deum imitatur. *Cass. sup. ill. psalm. Et operatur justitiam.*

24. Justitia regis, pax est populorum, tutamen patriæ, immunitas plebis, munimentum gentis, cura languorum, gaudium hominum, temperies aëris, se-

renitas maris, terræ fecunditas, solatium pauperum, hæreditas filiorum, et sibimetipsi spes futuræ beatitudinis. *Cipr. de 12 abusi.*

25. Justitia, æquitas est, qua tribuitur patienti, et si nolit, quod ejus merito debetur. *Tull. de offic.*

26. Justitia veritatis splendor est maximus, ex qua viri boni nominantur. *Ibidem.*

27. * Tolius justitiæ nulla est capitalior pestis, quam eorum, qui tunc quum maxime fallunt, id agunt, ut boni viri videantur. *Tull. 2. offic.*

28. * Maxime ducuntur quidam, ut eos justitiæ capiat oblivio, quum in imperiorum honorem, gloriae ve cupiditatem inciderint. *Tull. 1. offic.*

29. Necessè est, sit homo, qui non permittat homines sequi suas sententias, diffiniendo quid sit justitia, et quid injuria, cujus esse magis necessarium est, quam nativitas supercilii et palpebrarum, et quam multa alia utilia: esse vero hominem aptum ad instituendum et exequendum jura, necessarium est. *Avic. 10 metaph. suæ.*

30. Quisquis justitiam sectari desideras, prius Deum time, et ama, ut ameris à Deo. Amabis enim Deum, si in hoc illum imitaberis, ut velis omnibus prodesse, nulli nocere, et tunc te virum justum appellabunt omnes, sequentur, venerabuntur et diligent. Justus enim ut sis, non solum non nocebis, sed etiam nocentes prohibebis: nam nihil nocere non est justitia, sed abstinentia alieni. *Sen. 4. de virtutib.*

31. Ita justitiæ regula tenenda est, ut reverentia disciplinæ ejus neque nimia negligentia communitate despecta vilescat, neque severiori atrocitate durata, gratiam humanam amabilitatis amittat. *Ibidem.*

32. Ab alio expectes, quod alteri feceris, præstabis parentibus pietatem, cognatis dilectionem, pacem cum hominibus habebis, bellum cum viliis: præstabis amicis fidem, omnibus æquitatem. *Sen. in Prov.*

Vide etiam in tit. Consideratio, núm. 12. in tit. Dolor, núm. 1. in tit. Fortitudo, núm. 14, 18. in tit. Hypocrisis, núm. 1, 3. in tit. Judex, núm. 1,

12. in tit. Lex, núm. 3, 4, 8, 9. in tit. Misericordia, núm. 9, 27. in tit. Munus, núm. 7. in tit. Pax, núm. 5. in tit. Peccatum, núm. 22. in tit. Pietas, núm. 1, 8. in tit. Rapina, núm. 3, 11. in tit. Sapientia, núm. 30. in tit. Virtus, núm. 7.

JUVENTUS.

1. Vicina est lapsibus adolescentia, quia variarum æstus cupiditatum, fervore calentis inflammatur ætatis. *Ambros. de vid. lib. 1.*

2. Præmittit ætatis generalem jactantiam, quo plus commendat humilitatis suæ gratiam: non mirabilis humilitas in senectute, quæ effœta viribus, debilitata fracturis, tristes doloribus, anhela suspiriis, cocta curarum æstibus, et in ipsa vivendi mœsto fastidio alacritate est oblita jactantiæ. Rara sane juvenibus est humilitas, ideoque miranda: dum ætas viget, dum vires solidæ, dum sanguis æstuat, dum sollicitudo nescitur, dum ignoratur debilitas, dum lælitiæ frequentatur, tunc fervet jactantia, tunc se juventutis extollit affectus, tunc humilitas quasi vilescit, abjecta contemnitur, tunc subjectio de genere conscientia æstimatur infirmitas. *Ambros. super Beati immaculati.*

3. Multos videmus juniorum super senes, intendere moribus dies, antiquorum tempora prævenire meritis, et quod deest ætati, virtutibus compensare: quia juxta Apostolum, ne quis contemnat adolescentiam bonæ indolis, senectus venerabilis non est numero annorum, sed magis merito morum computata. *Bern. in ep. ad Theobaldum militem.*

4. Sicut in senibus sobrietas, et morum perfectio requiritur: ita in adolescentibus obsequium, et subjectio, et obedientia rite debetur. *Cyp. de 12. abusion.*

5. Sicut fructus non invenitur in arbore, in qua flos prius non apparuerit, sic in senectute honorem legitimum consequi non poterit, qui in adolescentia disciplinæ alicujus exercitatione non laboravit. Disciplina igitur absque obedientia qualiter fieri poterit?

Adolescens ergo sine obedientia, adolescens sine disciplina est. *Ibidem.*

6. Indigne transacta adolescentia, odiosam efficit senectutem, et honestè acta superior ætas fructus capit auctoritatis. Quid enim senectus surripere valet, in quo juvenus reprehensibilis non fuit. *Cas. in ep.*

7. Divitiæ senum, non sunt canities capitum, sed industriæ juventutis, nec plurium annorum circulis, sed laborum præteritorum stipendiis meliendæ. *Ibidem.*

8. Nulla erit processu temporis difficilis clementia Principi, qui in annis puerilibus didicit servire pietati. *Sen. in ep.*

9. Magnum expecta gaudium, quum puerilem animum deposueris, et te in virum Philosophiæ describeris. Adhuc enim non pueritia, sed quod gravius est, puerilitas remanet, et hoc quidem pejus est, quòd auctoritatem habemus senum, vilia verò puerorum, nec puerorum tantum, sed etiam infantium. *Sen. 16. ep.*

10. Adolescentulum verbosum et eloquentiæ studentem, cum sit sapientiæ inanis, non aliud, quam hostem justitiæ reputa. *Bern. ad Eugen.*

11. Impossibile est juvenem vitii carnis non tentari. *Hieron.*

12. Honor adolescentium est, timorem Dei habere, parentibus deferre: honorem habere senioribus, castitatem tueri, humilitatem non aspernari, diligere clementiam et verecundiam, quæ ornamenta sunt juvenilis ætatis. In senibus gravitas, in juvenibus alacritas, in adolescentibus verecundia commendatur. *Amb. de offic.*

13. Sicut ignis in lignis viridibus suffocatur, ita sapientia in adolescentia, tentationibus et libidine impedita, non explicat suum fulgorem, nisi labore et studio et oratione incentiva juventutis intra repellantur. *Hieron. ad Nepot.*

Vide etiam in tit. Caro, núm. 5. in tit. Castitas, núm. 18. in tit. Consilium, núm. 17. in tit. Conversio núm. 15. in tit. Honestas, núm. 4. in tit. Regere, núm. 18. in tit. Senectus, núm. 4, 8, 17, 18.

LABOR.

1. Diversis seminibus pectoris tui colles sere, nunc alimoniis mediocribus, nunc jejuniis parioribus, lectione, opere, prece: ut mutatio laboris induciæ sint quietis. *August. de virginitate.*

2. Cilius auditur una oratio obedientis, quam decem milia contemnentis: talis fuit oratio Pharisei. *Aug. de operâ mona.*

3. Non desinatis in labore persistere, quia sublevatio laboris, est vitium collaborantis. *Greg. 5. moral.*

4. Sancti viri, quot labores nunc veritati commendantes exhibent, tot jam remunerationis suæ pignora intra spei suæ cubiculum clausa tenent. *Greg. in moral.*

5. Quibusdam pravis mentibus nihil est laboriosius, quam si eis præcipiatur, ut in hujus mundi actibus non laborent. *Greg. super Ezech.*

6. Nullus labor durus, nullum tempus videri longum debet, quo gloria æternitatis acquiritur. *Hier. in ep.*

7. Quantis sudoribus hæreditas casta expetitur, et minore labore promissa margarita Christi emi poterat. *Hier. ad Nepotia.*

8. Qui in labore hominum non sunt, in labore profecto dæmonum erunt. *Bern. super Cant.*

9. Causam laboris cogitet in labore, ut ipsa ei prænam, quam patitur representet. *Bern. in serm.*

10. Laborem et dolorem multi sustinent, quem tamen Deus non considerat. *Bern. serm. de pœnit.*

11. Ad laborem quum veneris, sic temperabis opus agendum, ut sollicitudo operis intentione animi tui ab iis quæ Dei sunt, non avertat. *Bern. in Doctr.*

12. Libentius suscipitur labor pro desiderio voluntatis, quam pro amore virtutis. *Leo papa de jejuniis 7 mensis.*

13. Generosos animos labor nutrit, laborem si recuses, parum esse potes. Non est viri, timere sudorem. *Sen. 31. ep.*

14. Multum abhorret opus, cujus inchoatio invi-

dia, continuatio est labor, finis est odium. *Sen. in ep.*

15. Si qua per laborem recte feceritis, labor cito recedet, beneficium dum vivitis, non abscedit. Si qua per voluptatem pravam nequiter feceritis, voluptas cito abibit, nequiter factum apud vos semper manebit. *Ibidem.*

Vide etiam in tit. Acedia, núm. 6, 7. in tit. Consolatio, núm. 4. in tit. Honor, núm. 5. in tit. Perseverantia, núm. 6. in tit. Religio, núm. 9. in tit. Sapientia, núm. 31. in tit. Sollicitudo, núm. 1. in tit. Virtus, núm. 6.

LACHRYMÆ.

1. * Lachrymæ pœnitentium cadunt in conspectu Domini. *Aug. serm. 5. in fe. Na.*

2. * Lachrymæ infantium, testes sunt nostræ miseræ. *Idem. ho. 40.*

3. Lachrymas Petri lego, satisfactionem non lego, sed quod defendi non potest, abluí potest. Lavant lachrymæ delictum, quod voce pudor est dicere vel confiteri. Lachrymæ veniam non postulant, sed merentur. *Amb. super Lucam lib. 9.*

4. Flevit amare, ut lachrymæ lavarent delictum: tu similiter lachrymis dilue culpam. Non invenio quod dixerit, sed quod flevit. *Ibidem.*

5. Pascunt frequenter lachrymæ, et mentem allevant fletus: refrigerant pectus, et mœstum consolantur. Est enim piis affectibus quædam flendi voluntas, et plerumque graves lachrymas evaporat dolor. *Amb. de obit. Valentini.*

6. O lachryma humilis, tua est potentia, tuum regnum, tribunal iudicis non vereris, amicorum tuorum accusatoribus silentium imponis: non est qui te accedere vetat, si sola intraveris, vacua non redibis, magis crucias diabolum, quam pœna infernalis. Quid plura? Vincis invincibilem: ligas omnipotentem: inclinas filium Virginis. *Hier. in epist.*

7. Docente te in ecclesia, non clamor populi, sed

gemitus susciteletur. Lachrymæ auditorum laudes tuæ sint. Petrum ter negantem amarâ in locum suum restituere lachrymæ. *Ibidem.*

8. Oratio Deum lenit, sed lachryma cogit, hæc ungit, illa pungit. *Hier. super Esai.*

9. Holocaustum ciccum est bonum opus, quod orationis lachrymæ non infundunt: holocaustum pingue est, quando hoc, quod bene agitur, corde humili etiam per lachrymas irrigatur. *Greg. super ill. ho. 7. super Ezech. Holocaustum tuum pingue, etc.*

10. Irriguum superius accipit anima tua, quum se lachrymis regni cœlestis desiderio affligit: irriguum vero inferius accipit, quum inferni supplicia flendo pertimescit. *Greg. in registro tractans illud, Axa filia Cale. etc.*

11. Uniscujusque mens tantum pœnitendo compunctione suæ bibat lachrymas, quantum se à Deo meminisse per culpas. *Greg. in past.*

12. Sæpe quod torpentes latuit, fletibus innotescit, et afflicta mens certius invenit malum, quod fecerat, et reatum suum, cujus secreta non meminit, hunc in se commota deprehendit. *Greg. lib. 8. moral.*

13. Lachrymæ pœnitentium vinum sunt angelorum, quia in illis odor vitæ, sapor gratiæ, gustus indulgentiæ, sanitas redeuntis innocentæ, reconciliationis jucunditas, et serenata conscientiæ suavitas. *Bern. super cant.*

14. Illas enim lachrymas vere in vinum mutari bonum dixerim, quæ supernæ compassionis affectu in fervorem prodeunt charitatis, pro qua etiam ad horam tui ipsius inmemor sobria quadam ebrietate videris. *Bern. ibid.*

15. Ecce pro omnibus quæ ab initio conversationis meæ mihi retribuit, compunctionem videlicet lachrymarum, devotionem in meditationibus, consolationem in laboribus, directionem in meis actionibus, pro his, inquam, innumeris aliis beneficiis quid ei retribuiam rursus? qui totum dedit, quid ulterius impendere habeo? *Bern. in ser.*

16. Delitiæ angelorum sunt lachrymæ nostræ, et delectabiles lachrymæ pœnitentis. *Bernard.*

17. Felices lachrymæ, quas benignæ manus conditoris abstergunt: et beati oculi, qui in talibus liquefieri elegerunt, quam elevari in superbiam, quam omne sublime videre, quam avaritiæ et petulantia famulari. *Bern. de contempt. mundi.*

18. Nemo ad Deum aliquando flens accessit, qui non quod postulavit acceperit, nullus ab eo beneficia dolenter oplavit, qui non impetrarit. Ipse enim est, qui consolatur flentes, dolentes curat, pœnitentes informat. *Chrys. in serm.*

19. Sicut post vehementes imbres, mundus aër ac purus efficitur, ita et post lachrymarum pluvias serenitas mentis sequitur atque tranquillitas. *Chrys. sup. Matth.*

20. Pletus, est cibus animarum, corroboratio sensuum, et absolutio peccatorum, refectio mentium, lavacrum culparum. *Cass. super psalm. Fuere mihi lachrymæ, etc.*

21. Luctus est, quum quis exacerbato animo quod minus ultionis potest in superiorem, in seipso studet flētibus satisfacere. *Victorin.*

22. Nullis enim consolationi sunt lachrymæ et ex parte maxima magnitudinem doloris minuunt, dolor siquidem speciem ignis gerit, qui dum plus legitur, plus ignescit. *Pet. Bles.*

23. Per lachrymas argumentum desiderii quærimus et dolorem non sequimur, sed ostendimus: nemo enim sibi tristis est. *Sen. ep. 64.*

Vide etiam in lit. Conjugium, núm. 29. in lit. Dolor, núm. 5. in lit. Gaudium, núm. 8. in lit. Justitia, núm. 17. in lit. Pœnitentia, núm. 22, 25.

LASCIVIA.

1. Caveamus ne dum laxare animum volumus, solvamus omnem harmoniam, quasi conceptum quendam bonorum operum. Usus enim cito infleclit naturam. *Ambros. de offic. lib. 1.*

2. Ubi saltatio, ibi diabolus: neque enim Deus ad hoc nobis dedit pedes, ut cum camellis saltemus, sed ut cum angelis chorum faciamus. In saltibus lætantur dæmones, et exultant ministri dæmonum. *Chrys. super ill. Matth. 14. Die autem, etc.*

3. Puellam, propter quam iniquæ apparebant nuptiæ, occultari oportebat, ut convitium matris meretricis occultaretur. *Ibidem.*

4. Si volumus, magna sæpè intelligemus ex parvis, ex oculorum intuitu, ex remissis aut contractis superciliis, ex mœstitia, ex hilaritate, ex risu, ex locutione, ex contentione vocis vel submissione, et cæteris similibus facile judicabimus, quod eorum apte fiat, quidve ab officio discrepet. *Tull. in Rhet.*

5. Sicut pueris non omnem ludendi licentiam damus, sed eam, quæ ab honestis actionibus non sit aliena, sic in ipso loco aliquod probi ingenii eluceat. *Tull. lib. 1. de offic.*

6. Non ita generali à natura sumus, ut ad ludum et jocum facti esse videamur, sed ad severitatem potius, et ad quædam studia graviora atque majora. *Ibidem.*

7. Ludo et joco uti quidem licet, sed sicut somno et quietibus cæteris, tunc cum gravioribus et seriis rebus satisfecerimus. *Ibidem.*

8. Sic te geras sapienter, ut nullus te habeat tanquam asperum, nec contemnat quasi vilem. Illi autem qui in ludo deficiunt, neque ipsi dicunt aliquid ridiculum, et dicentibus molesti sunt, quia scilicet moderatos aliorum ludos non recipiunt. *Seneca.*

9. Omnia tolerabilia præter turpitudinem crede, à verbis quoque turpibus abstineto, quia licentia eorum impudentiam nutrit. Sermones utiles magis, quam facetos et affabiles ama. Miscebis interdum seriis jocos, sed temperatos, et sine detrimento dignitatis et verecundiæ. Nam reprehensibilis ludus est, si immodicus, si pueriliter effusus, si muliebriter factus. Odibilem quoque hominem facit risus, aut superbus, aut clarus, aut malignus, aut furivus, aut alienis malis evocatus. *Sen. de virtutibus.*

Vide etiam in tit. Consolatio, núm. 3. in tit. Conversatio, núm. 9, 12, 35. in tit. Divitiæ, núm. 36. in tit. Gaudium, núm. 4. in tit. Gula, núm. 8, 15. in tit. Honestas, núm. 4. in tit. Laus, núm. 25. in tit. Loquacitas, núm. 4. in tit. Modestia, Oliositas, núm. 4. in tit. Ornatus et Prælatio, núm. 5, 12. in tit. Religio, núm. 16. in tit. Tristitia, núm. 7. in tit. Virginitas, núm. 1, 6.

LAUS.

1. Laus humana non appeti á sapiente, sed subsequi debet sapientes, et recte facientem, ut illi proficiant, qui etiam imitari possunt, quod laudant. *Aug. de ser. Dom. in monte.*

2. Securitas laudis in laude Dei est. Ubi laudator securus est? ubi non timet, ne de laudato erubescat. *Aug. super Psal.*

3. Bonum laudare, non laudato, sed laudantibus prodest. *Aug. super Joan.*

4. Ibi est á vanitate remota laudatio, ubi etiam vituperatio ab offensione secura est. *August. ad Diogen.*

5. Non hujus laudis vires sentit, nisi qui ei bellum indixerit: quia et si cuiquam facile est laude carere, dum negatur, difficile est ea non delectari, dum offertur. *Aug. ibid.*

6. Non prohibet videri, ut Deus laudetur, sed videri, ut ipsi laudentur. *Aug. super ill. Matth. 6. Ne justitiam vestram, etc.*

7. Hanc opinionem faciliter præsumptam quæso deponas, tuumque animum, quanvis erga me benevolentissimum, solvas atque eruas: ac de me mihi magis, quam ulli alteri credas. *Aug. in epist. ad Voluf.*

8. Nec valde gaudere debemus, quando laudamur nec contristari, quando vituperamur: quia nec depravare injuria, nec coronare potest laus aliena. *Ibidem.*

9. Quid est, quod dicis, ego dives, ille pauper? Sarcinam tuam commemoras, pondus tuum laudas, læceas laudes tuas, qui miserationes tuas non consideras. *Aug. de Doctr. christ.*

10. Esse humilem est, nolle laudari in se. Qui ergo in se laudari appetit, superbus esse convincitur. *Aug. super ill. psalm. 5.*

11. Apulejus auditoribus suis admirantibus doctrinam commendabat, non aviditate consequendæ laudis, sed charitate seminandæ veritatis. *Aug. super Gen.*

12. Laudamus mendaces, delectamur inaniter, et vani sunt, qui laudantur, et mendaces, qui laudant. Alii laudantur, et ficti sunt: alii laudant, quod putant, et falsi sunt: alii utrorumque præconiis gloriantur, et vani sunt. *Aug. in quadam epist.*

13. Remotis obstaculis vanæ opinionis scelera nuda pensentur, nuda inspiciantur, fallacia et tegmina, et vanæ laudes et gloriæ auferantur, et apparebunt miseriæ peccatorum. *Aug. lib. 5. de civ. Dei.*

14. Dicit sermo divinus, ne laudaveris hominem in vita sua, tanquam si diceret: Lauda post mortem, magnifica post consummationem. Duplici tamen ex causa utilius est, homini memoriæ laudem dare, quam vitæ, ut illo potissimum tempore merita sanctitatis extollas, quando nec laudantem adulatio movet, nec laudatum tentat elatio. Lauda ergo post pericula, prædica securum, lauda navigantis felicitatem, sed quum pervenerit ad portum, lauda ducis virtutem, sed quum perductus est ad triumphum. Quis autem dives possit hic sine trepidatione laudari, qui et de præterito meminit se habere, quod doleat, et de futuro videt sibi superesse, quod timeat? *Aug. in Natal. s. Euseb.*

15. Plures in hoc ipso placere cupiunt, quod placere contemnunt: et mirum in modum laus dum vitatur, appetitur. *Hieron in epist.*

16. Vilium satis hominum est et suam laudem querentium, alios viles facere, quia alterius vituperatione se laudari putant, et qui suo merito placere non possunt, placere volunt in comparatione pejorum. *Ibidem.*

17. Cave ne hominum rumusculos acceperis, cave ne offensam Dei in populorum laudes commutes. *Hieron. ad Nepot.*

18. Si vere laudabilis esse cupis, laudes hominum